

בעוהשי"ת

קְרָבָה אֶל
נַפְשֵׁי גַאֲרָה

פרשת נח תשפ"ד • גליון ס"ח

- ♦ סודו של הרז'ינע בעבעער ♦
- ♦ לא לדרוך על הסכך !!! ♦
- ♦ היחוד השלם גם כפינות החשובות ♦
- ♦ בדבר ה' שמים נעשו ♦

תוכן העניינים

מאמר הכנה לקידוש ג

לחיות עם הזמן ח

סיפורי מעשיות י

התבוננות בספר התניא ... יד

אמר מרן הבעל שם טוב הקדוש: 'קרבה אל נפשי גאלה'
עלינו לדאוג לגאולת הנפש, ומתוכה תצמח הגאולה השלימה!
תרומתך להפצת הגליון 'קרבה אל נפשי גאלה'
תעזור בס"ד לעוד ועוד יהודים לזכות לגאולת הנפש!

לתרומות להנצחות, לע"ג או לרגל שמחה
וכן להערות והארות בכל ענייני הגליון וכן לקבלת הגליון בדוא"ל
ניתן לפנות להר"ר **יחיאל יהושע פרישמאן**
בפ"ל 052-766-2543 או בדוא"ל k7662543@gmail.com

מאמר

"לחיות עם הזמן"

נדרים לטובת נשמת
הרה"ק רבי ישראל בן רבי שלום שכנא מרז"ץ זי"ע
יוסף הדולילא נ טרחשן

מאמר

"התבוננות בספר התניא"

נדרים ע"י יודעו הנגיד הנכבד
הרה"ח ר' יהודה רוזן הי"ו
לכריכה והצלחה!

מאמר

"הכנה לקידוש"

נדרים ע"י יודעו הנגיד הנכבד
הרה"ח ר' דוד צבי ברויער הי"ו
לכריכה והצלחה!

מאמר

"סיפורי מעשיות"

נדרים ע"י יודעו
חיים מאיר בן פערל רחל
לכריכה והצלחה!

עריכה וכתביה: ר' פנחס גרינבאום: 052-7694649

עיצוב ועימוד: גפנים - 052-7648003 cmg9090@gmail.com

מאמר הבנה לקידוש

מבאר איך כל יהודי שותף ממש להקב"ה במעשה בראשית

סודו של הרוז'ינע בעכער

דרכיהם ומעשיהם של צדיקים עמוקים וטמירים המה, אין לנו שמץ של השגה אפילו בפשטות מעשיהם, קל וחומר שלא בסודותיהם. אכן מעשה אבות סימן לבנים, וכפי שלמדים מפרשיות אלו, הרי שאפילו שיחתן של עבדי אבות גדולה היא מתורתם של בנים. תורה היא וללומדה אנו צריכים, ודברי תורה כפטיש יפוצץ סלע, נדרשים הם לכמה וכמה פנים. ננסה אפוא להעמיק וללמוד את סודו ועניינו של הגביע הרוז'ינאי לרגל יומא דהילולא רבא דהרה"ק מרוז'ין זיע"א ביום ג' מר חשוון הבעל"ט.

[וזאת למודעי שמהמעט שניסיתי לחקור ולשמוע על סודו של גביע מפואר זה, לא זכיתי למצוא די הסברים לדבר. אדרבה לו יש מי שבידו ביאורים נוספים, יואיל נא לאלפני בינה ונוכל להעמיק עוד ועוד במעשה הצדיקים]

כעת נעסוק בכמה פרטים קטנים בעניינו של הגביע. א. הצורה המיוחדת של הרגל, וכן האופן בו מחזיקים אותו מלמטה. ב. הגביע בצורת תפוח, ופיו נהיה צר מלמעלה. ג. כל מראהו אומר פאר והדר מיוחד.

להבנת הדברים נפתח ב'מעשה מרכבה', כדמגרלא בפומיה דהרוז'ינער אשר סיפורי מעשיות מצדיקי אמת, הרי הם ממש בבחינת מעשה מרכבה. וידוע שעיקר החינוך הוא על ידי סיפורי צדיקים, ומכאן יפתח לן פיתחא להאי פרשתא.

היה היה חסיד מחסידי האדמו"ר האמצעי מליובאביטש זיע"א אשר עסק במסחר יחד עם בנו יקירו. והנה בעוד האב היה ירא ושלם, הרי שלדאבון לב הבן לא הלך בדרכיו. זה החל בזלזול בדברים שאדם דש בעקביו, והמשיך בחמורות יותר, עד שהתדרדר לדיוטא התחתונה ממש. לשיא השפלות הגיע הבן בעיצומו של ליל הסדר הקדוש. בעודו מסב על שולחן אביו, פתח את צקלוננו, הוציא כיכר לחם והניח על השולחן רח"ל!

כאן כבר כלו כוחותיו של האב והוא הרגיש כי הוא אינו מסוגל יותר. ואם כי עד הנה ניסה להשיב את בנו לדרך הישר בכל מיני דרכים ואופנים, אבל כעת הוא הבין שנחצו כל הגבולות. אכן יחד עם כך לא חפץ לסלקו לגמרי מעל פניו כי הם הרי היו שותפים בעסקיהם. החסיד לא ידע את נפשו. בצר לו נסע לחלות את פני רבו הרה"ק, שם סיפר בבכיה נוראה ועצומה את כל אשר קרהו עם בנו הסורר, וביקש עצה וברכה כדת מה לעשות.

הרבי האזין ברוב קשב, נאנח וגנח מכאב לב עצום ושקע במחשבות עמוקות. אחרי שהרהר הרב בדבר נענה ברוב צער לחסיד שמולו: 'צר לי מאוד אבל בנך נפל עמוק מאוד לעמקי הקליפות ואין בידי להושיעו'.

"ולבני מה אעשה לו" הקשה החסיד, "כלום אכן אין לו תקנה חלילה?" "יש ויש תקווה!" ענה הרבי, "לשם כך עליך לפנות ולנסוע לרבי הקדוש מרוז'ין, הוא יוכל בעזרת ה' להושיע ולחלץ את בנך מעמקי השאול אליו הוא צלל.

"אבל איך בכלל אוכל לשכנע את בני להופיע בפני הרבי, הוא בכלל לא יסכים לשמוע אפילו על רעיון שכזה!"

הציע לו הרבי רעיון נפלא: "אמור לבנך שישנו עשיר גדול בעיר פלונית, עשיר מופלג שכדאי מאוד לעשות אתו עסקים. כידוע שאצל

הרוז'ינער זיע"א הייתה עשירות מופלגת. כך בוודאי יסכים בנך להתלוות אליך. לך ויהי ה' עמך. החסיד עשה כדברי הרבי והציע לבנו להצטרף אליו בנסיעה לעשיר הגדול.

כבואם לחצר הקודש לא כלא הבן את התפעלותו מהפאר וההדר שנשקפו מכל פינה, המלכותיות והעשירות זעקו, ודיברו גם לליבו האטום.

האב הציע שהוא יכנס קודם לעשיר, ולאחר מכן יקרא לבן להצטרף. בינתיים נשאר הבן לעמוד בחוץ וליהנות משכיות החמדה ששכנו בבית הגדול והקדוש.

האב השבור נכנס בקודש פנימה וגולל בפני הצדיק בבכיות נוראות את השבר אשר קרהו ואת פרשת הלחם אשר זעזעה את מה שעוד נשאר שלם בליבו המרוסק. הרבי שמע את הדברים הנוראים והורה לו לקרוא לבן שיכנס.

תיכף כאשר נכנס הבן לחדר הרבי וראה את הפנים המלאכיות של הרבי הקדוש, הבין שלית דין בר נש, לא עשיר ולא איש עסקים כי אם איש אלוקים קדוש הוא. הוא רצה לקום ולברוח, אבל מבטו של הרבי כמו הקפיא אותו על מקומו והוא נשאר לעמוד על עמדו. "בוא אחרי" הורה לו הרבי, והוליך אותו דרך מסדרון מפואר, מרובד בשטיחים יקרים ומעוטר בציורי נוי מפוארים. הם נכנסו לחדר שקירותיו היו מחופים במראות, והרבי הורה לו "הבט!"

הוא הסתכל לעבר המראה הראשונה, שם הוא ראה את עצמו כילד קטן הלומד אלפא ביתא בחיידער עם המלמד, בתמימות ובחשק. לאחר מכן ראה כיצד הוא לומד חומש ומשניות בהתלהבות ובתום.

כעת הורה לו הרבי להביט אל עבר המראה השנייה, שם ראה את עצמו לומד ומתפלל בבית המדרש, אבל כאן הוא כבר נראה מזלזל מעט בתפילה, מדלג פה ושם על תיבות ודפים, משוחח ומפטפט בעת התפילה.

במראה השלישית הוא ראה את השלב הבא בהתדרדרות, איחור זמן קריאת שמע, זלזול בהנחת תפילין, נגיעה במוקצה, ובהמשך גם מלאכות דאורייתא.

המראה הרביעית הראתה לו את המעשה המביש והנורא ששבר את גב הגמל, כיצד שהוא מניח בשאט נפש לחם על שולחן הסדר רח"ל.

כאן כבר לא יכול היה הנער לעצור ברוחו והוא נשבר וגעה בבכי עצום ונורא בחלותו את פני הצדיק שיורהו דרך תיקון ותשובה. ואכן הרבי הדריך אותו והורה לו כיצד לשוב בתשובה שלימה.

בין צדיקי הדורות מצינו כמה וכמה דרכים. היו צדיקים שלא רצו להתעסק עם הקליפות למיניהם. הרי אין דבר יותר מאוס ונתעב בעיני הצדיק מהדברים שהם היפך רצון ה'. אבל היו צדיקים שמסרו את נפשם להיכנס בעמקי הקליפות כיון שהם הבינו שזהו רצון ה' מהם, להגביה ולרומם נשמות מתוך עמקי הקליפות, גם אם זה נעשה מתוך מקומות שדורשים נטילת ידיים לאחר מכן...

והנה מצינו שהיו צדיקים שהקפידו שלא לברך ולקדש בגביע עם רגל, באמרם דרך מליצה שנגיעה ברגל מצריכה נטילת ידיים. אבל מאידך היו צדיקים שקידשו דווקא על גביע עם רגל, ולא זו בלבד, אלא שאף אחזו ברגל דייקא, וכך הגביהו את כל הכוס, וכמו שראינו בסיפור האמור.

אכן עבור הצדיק זוהי מסירות נפש ממש, אין זה דבר קל כלל ועיקר, אבל כאשר הוא יודע שזהו רצון ה' ממנו, הריהו עושה זאת בשמחה רבה. כן הוא הדבר גם אצל כוהני ה' בבית המקדש, הם צריכים לאכול את הקרבנות בהם מגולגלים חטאי עם ישראל אשר נכנסו אליהם על ידי הווידי וכו'. כי הכהנים תפקידם הוא להעלות את החוטא ואת החטא ואכהמל"ב. וכיוצא בזה מצינו אצל הרבה צדיקים שאחזו בדרך זו, לרומם את החוטאים מתוך עמקי הקליפות.

בדרך זו יתכן אולי לפרש את ענין הרגל בגביע וצורת האחיזה בו, להעלות גם את הדברים הנמוכים הדרושים עליה ותיקון.

עוד יש לרמז בענין צורת התפוח. כי הרי עם ישראל והשכינה הרי הם 'כתפוח בעצי היער', אשר בשבת קודש עולה השכינה לדרגה המכונה 'חקל תפוחין קדישין'. (אשר הרחבנו אודותיה בעבר). בשבת קודש יש לכל יהודי עליה גדולה מאוד בכח בית המקדש, ובימינו אנו הוא בכח הצדיק שמעלה את נשמות ישראל. ובליל שבת הוא זמן שיכולים לשוב בתשובה שלימה ולחזור ולהתקרב לה' יתברך. ביכולתו של כל יהודי להשיג בשבת את מה שאינו יכול להשיג כל ימות השבוע, להתחרט על מעשיו ולהתגעגע לשוב לעבודת ה' כמו ילד תמים, בהתחלה חדשה לגמרי.

ידוע שאצל הרה"ק מרוז'ין הייתה ההנהגה החיצונית בדרך של פאר והדר, בכבוד מלכות ויקר תפארת. אך לעומת זאת בפנימיות היה מייסר את עצמו כידוע, כגון נעלי הזה שהיו בלי סוליה עד שרגליו נדבקו לשלג עד זוב דם. כלפי חוץ הראה גינוני עשירות על מנת לחזק את עם ישראל, אבל בפנימיותו היה לב נשבר לשבברי שברים לפני ה' יתברך.

עניין זה בולט במיוחד בצורת הגביע, שאמנם נעשה בפאר והדר, אבל יחד עם זאת הוא נעשה באופן שקשה לשתות ממנו עקב הפה שנעשה צר מאוד. והרי זה כמו בסיפור האמור, שכלפי חוץ נעשה הכל בעושר מופלג כדי לקרב את הנשמות הנדחות שיסכימו להתקרב אל הקדושה. וכמו כן בשבת קודש מוגש הכל בכלי כסף וזהב, עם כל מיני מגדים ומטעמים, בשר ודגים וברבורים אבוסים, כאשר התכלית של כל אלו היא לקרב בסופו של דבר את הנשמה. וכידוע משלו של הבעש"ט על בן המלך ששמח במכתב שקיבל מאביו.

זכותו של הרה"ק תגן עלינו שנזכה לשוב בתשובה שלימה בזכות הצדיק, ונזכה לקדש על היין כראוי ולהתקרב אל הקדושה בכל לב ובכל נפש.

לרחיות עם הזמן

לא לדרוך על הסכך !!!

ימים ספורים לאחר חג הסוכות חל יומא דהילולא דמרן החתם סופר זיע"א. מפורסם הסיפור על אותם שני תלמידים שביקשו להתקבל לישיבתו הרמה והקדושה, ובזרכם לחדרו להיבחן על משנת תלמודם היה מונח הסכך מחג הסוכות. אחד מהם האריך את דרכו כדי שלא לדרוך על הסכך, ואילו חברו פסע על גבי הסכך. ואמר החתם סופר שלמרות שזה השני היה חריף ובקי יותר מהראשון, ואפילו היה נראה יותר ירא שמים, אבל אינו יכול לקבל לישיבתו אחד שדורך על סכך שקיימו בו מצווה שבעה ימים!

מה הוא המסר עבורנו מסיפור זה? כמובן שצריכים ללמוד מכך שלא לדרוך על הסכך, אבל יש כאן מסר נוסף שאפשר ללמוד גם כאשר איננו נפגשים בסכך שמונח על אם הדרך.

הנה ישנם הנוהגים להניח את הלולב ואת הערבנות לשמירה וכיו"ב, אבל מה עם הסכך? היכן אפשר לאכסן אותו? זה לא פשוט כל כך למצוא מקום עבור הסכך הגדול למשך השנה.

אבל האמת היא שלא בעיית המקום היא הבעיה, אלא השאלה היא על כל היחס שלנו לסכך. ברוך ה' ישבנו כולנו בסוכה שבעת ימים, אכלנו, שתינו, טיילנו, ישנו בסוכה. אבל כאן עולה המחשבה המוכרת: וכי מה זה כבר שווה? נהייתי קצת מהבשר ומהעוגות, אבל הרי לא תמיד זכיתי להגיד את סדר האושפיזין, ומה כבר נאמר על השינה שלי בסוכה,

לא היה שם שעון וישנתי בלי סוף... חוץ מקימה קצרה לקריאת שמע. וכי בצורה שכזו אפשר לומר שקיימתי את מצוות סוכה?!

אבל האמת היא שה' יתברך נהנה משיבתך בסוכה עוד יותר ממה שאתה נהנית מהשינה ומהאוכל הטעים והמשובח! עליך להעריך את הסכך שישבת בצילו! אם אתה חושב מחשבות שכאלו, לא תוכל להתקבל לשיבתו של החתם סופר גם אם תאריך את דרכך מסוף העולם ועד סופו שלא לדרוך על הסכך!

באופן כללי יש לדעת שבסיפורי צדיקים לא הפרטים הם העיקר, אלא העיקר הוא העניין הנלמד למעשה לכל אחד במה שהוא יכול לקיים במקומו ובמצבו. הנקודה היא לא דווקא לדרוך על הסכך או לא לדרוך. הענין שאנחנו צריכים ללמוד הוא, להעריך את המצווה שקיימנו! אם ידע להעריך נכון את המצווה שקיים, הרי שבשנה הבאה הוא יתעורר בקיום מצווה זו ביתר שאת ועוז.

אלא מאי? קל לנו יותר להעריך את ארבעת המינים שקיימנו בהם את הנענועים, ובוודאי שאת הערבה שעשינו בה מעשה משמעותי בחביטה על הקרקע. את אלו אנחנו מעריכים בקלות ואף מצניעים למשמרת. מה שאין כן הסכך שבצילו אנחנו בסך הכל אוכלים וישנים, אותו קשה לנו יותר להעריך.

אבל אם נשכיל להעריך את חשיבות המצווה הנפלאה הזו, אולי נזכה להתקבל לשיבתו של מרן החתם סופר. אולי נכה להבין את דברי תורתו הקדושים. כך גם בוודאי נזכה שמצוות ישיבת סוכה תלווה אותנו בכל דרכנו כל השנה כולה.

היחוד השלם גם בפינות החשוכות

והמלך (הינו בת הקיסר הנ"ל, בתפיסה.

המלך - היינו בת הקיסר - רוצה שיבואו כולם לחתונה, גם כל גר וכל מגורש, היינו מי שהוא מגורש בפנימיותו. וכוונתו הוא למצוא את זיווגו האמיתי, כי כל עוד שלא ימצא הזיווג האמיתי, החתונה לא תוכל להתקיים כמו שסופר לעיל.

ה' יתברך מלך מלכי המלכים רוצה לקיים את החתונה האמתית עם נשמות ישראל בשלימות. וכפי שמפורט בכל דברי הסיפור דנן, כי גם אחרי שכבר נראה שהנה מתקיימת החתונה, עדיין אין זה בשלימות הגמורה.

את חג הסוכות זכו עם ישראל לחוג מתוך שמחה גדולה, ובוודאי שאות יום שמחת התורה ערכו בתוקף השמחה והחדווה. על יום זה של

והמלך (הינו בת הקיסר הנ"ל, שהיא נעשית עתה מלך, כנ"ל) צוה להכריז בכל מדינה ומדינה, שכל מי שנמצא בכל מקום שהוא, גר או אורח ובורח ומגרש, שכלם יבואו על החתונה שלו, איש מהם לא יהיה נעדר, וימלאו מתנות גדולות,

וצוה (המלך הנ"ל, הינו בת הקיסר) שיעשו סביב סביב כל העיר מעינות, כדי שבש'אחד ירצה לשתות לא יצטרך לילך ולשתות, רק כל אחד ימצא מעין אצלו.

וצוה (המלך הנ"ל, הינו בת הקיסר) לציר צורתו אצל כל מעין ומעין, ושיעמדו שומרים וישמרו באם שיבוא אחד ויסתפל ביותר על הצורה ויעשה רע פנים (הינו שישתנה פניו כמו מי שמביט היטב על איזה דבר ומשתומם ומצטער) אזי יתפסו אותו

שמיני עצרת אמר הקב"ה: קשה עלי פרידתכם עשו לי סעודה קטנה. נתבונן נא מעט בעניין זה.

ויש להבין מה ענינם של שני דברים אלו דווקא בעיצומה של הסעודה קטנה?

בימים הקדושים ראש השנה יוה"כ וסוכות זכינו לשהות כביכול במחיצתו יתברך, ימים מרוממים ונעלים עד מאוד. לפני סיומם של הימים הללו אומר לנו הקב"ה, קשה עלי פרידתכם, כלומר קשה הוא בעיני מה שאתם חושבים וסבורים שאנחנו חלילה נפרדים כעת. חס ושלום! אין מציאות שכזו בעולם שאנחנו נפרד חלילה מדודנו! לכן ציווה עלינו הקב"ה לעשות סעודה קטנה, בה הוא מגלה לנו גילוי אהבה נפלא ועצום כאשר רק אנחנו נמצאים אתו יתברך ובשמחתנו אל יתערב זה. אז הוא מגלה לנו שאין מציאות של שפירה חלילה.

אמרו חז"ל: 'אל יפרד מחבירו אלא מתוך דבר הלכה, שמתוך כך זוכרהו'. למה זה כל כך נצרך שחברו יזכור אותו. אלא כל פירוד שישנו חלילה בין יהודי לרעהו, הרי זה מרמז לפירוד שבין יהודי לרעהו - זהו הקב"ה. על זה נאמר 'קשה עלי פרידתכם', גם הפרידה ממנו יתברך וגם פרידתו של יהודי אחד מחברו. בחג היו כל היהודים יחד באחדות, בבית המקדש, ובזמננו בשמחות בית השואבה ובשמחת תורה. וכך גם מקובל לשורר שירים ופיוטים של עדות אחרות, לגלות את האחדות שבין נשמות ישראל, ובינם לאביהם שבשמים.

ביום זה ישנם עוד שני דברים בולטים, שמחת סיום התורה, ותפילת גשם. וידוע הפחד הגדול שהיה אצל הבעש"ט בתפילת גשם, אשר המגיד הקדוש זיע"א כאשר אך נגע בקיטל של הבעש"ט באותה שעה, נפל מתעלף מגודל האימה שנפלה עליו.

אבל מה יהיה 'אחרי החגים'? כעת הולך כל אחד לדרכו הוא, ונראה שיש חלילה פירוד בין אחד לשני ובין ישראל לקב"ה. לכל אחד יש את עסקיו וענייניו הגשמיים שנראים כדבר נפרד. וכי איזו שייכות יש לה' יתברך עם הגדלת המשכנתא שלי? היכן נכנס הקב"ה ברכב החדש או

בספה החדשה? וכי אין זה פירוד?!

אלו הם מחשבות של פירוד! על אלו ועל כיוצא בהם אומר הקב"ה 'קשה עלי פרידתכם!' גם אם זה רק כלפי חוץ, מכל מקום קשה לי כביכול שאתם מרגישים נפרדים, קשה לי שאתה חושבים שנפרדנו!

ומה הוא הפתרון לכך? ובכן ראשית כל מגלה לנו ה' יתברך עד כמה הוא אוהב אותנו. לאחר מכן הוא מגלה לנו שגם בתוך כל העסקים הכי גשמיים, ואפילו בתוך ירידות גדולות חלילה, גם שם אני אתך ולא עוזב אותך לרגע. נכון, הקשר הזה לא נגלה כל כך כמו בחגים, אבל הוא קיים! אנחנו כל הזמן יחד!

ומה היא העצה לזכור זאת כל השנה ולחיות זאת לא רק כרעיון גרידא. על זה אמרו 'אל יפרד אלא מתוך דבר הלכה שמתוך כך זוכרהו'. היינו כפי שהקדמנו שבאמת אין כאן פירוד, רק בחיצוניות זה נראה כך אבל לא בפנימיות, ואם זוכרים זאת כל הזמן, הרי שבאמת אין כל פירוד. וזה נעשה על ידי התורה שמסיימים ומתחילים ביום שמחת תורה, לדעת

שבכל דבר ודבר יש תורה, בכל דבר יש את רצון ה' שמחייהו, כי הרי ה' יתברך הוא אשר ברא הכל ומחיה הכל. כך יוכל לראות ולמצוא את ה' יתברך גם בעומק החשכות הגדולה ביותר.

לאחר מכן מתפללים תפילת גשם. בדרך מליצה אמרו צדיקים 'משיב הרוח ומוריד הגשם', כבר היה לנו די רוחניות, עכשיו תוריד לנו גם קצת גשמייות... כמובן שאין הכוונה לשלול חלילה את הרוחניות, אלא יש לפרש את דבריהם שכבר היה לנו מספיק רוחניות בלי כלים, כעת אנו רוצים לגלות את כל המדרגות הגבוהות שזכינו להם בראש השנה, יוה"כ וסוכות בתוך הגשמייות ממש!

ביום זה מגלה לנו דודנו שעד שלא נשכיל למצוא אותו בכל דבר ודבר, עדיין לא נגמר הייחוד בשלימותו.

הייחוד הזה אינו מסתיים בשמיני עצרת, כן איתא בספה"ק שישנו יחוד ארוך משמיני עצרת ועד פסח, שבפסח נולדים המדרגות שהיו בבחינת עיבור מסוכות ועד פסח. היינו שזהו ייחוד ארוך.

ועל דרך העבודה העניין בזה הוא שלא יכול להיות יחוד שלם כל עוד האדם מרגיש באיזו שהיא נקודה בחייו עניין של פרידה. לכן מגלה לנו ה' יתברך ביום הזה את כל הסודות שלו - בראשית, גשם, אהבה בלי גבול וכו' - כדי לתת בנו את הכח להשלים את הייחוד השלם במשך כל החורף הקר, שגם אז נהיה דבוקים בו ונזכור אותו בלי הפסקה.

לכן המלך - בת הקיסר - כשמתכונן לחתונה הגדולה, הוא אומר שעדיין לא מצאתי את הזיווג האמתי, עדיין לא נשלם הבירור. כי אמנם למראה עיניים נראה שכבר עומדת מוכנה חתונה מפוארת ומושלמת, אבל עדיין צריך להכניס לכאן גם כל בורח וכל מגורש, היינו כל מיני וסוגי המצבים שישנם, ורק כך יוכל להשלים את הזיווג האמיתי בשלימותו.

ואיך עושים זאת? על ידי המעיינות שבכל מקום, אשר כל אחד יוכל לבוא ולשתות מהם, ושם חקוק דמות דיוקנו של המלך, ועל ידי זה יוכל כל מי שראה אי פעם את המלך, לשוב ולהיזכר ממנו, ועל ידי כך יוכל לתפוס את החתן האמתי.

ולעניינו: על ידי התורה אפשר לקרב גם כל גר או אֹרֶחַ ובוֹרַח וּמְגֵרֵשׁ, כי על ידי שיראה את דמות דיוקנו של המלך, היינו על ידי לימוד התורה 'מתוך דבר הלכה', מתוך כך זוכרהו! ואפילו שעדיין לא ברור להם שהמלך זהו בת הקיסר, עוד לא רואים את מציאות ה' בצורה ברורה לגמרי, אלא חושבים שזה סתם מזכיר את ה' ואת הקרבה אליו, ומתגעגעים לראות אותו שוב, אבל סבורים שאין דרך להשיג את זה באמת.

אבל לאחר מכן מתגלה שלא רק התורה מחברת את האדם להיות אחד עם ה' יתברך, אלא גם מתוך מציאות העולם הזה יכולים למצוא את הקשר. ואדרבה, דווקא מתוך המציאות הגשמית שנראית כסתירה למציאות ה', דווקא מתוכה מוצאים את הקשר האמתי עם ה' יתברך כמו שיתבאר בס"ד בהמשך.

אבל הצעד הראשון הוא על ידי התורה, שעל ידה תופסים את האדם שלא יוכל לברוח בשום אופן.

התכונות כספר התניא
פרק ב'
ויפה באפיו נשמת חיים

אם יתגלה ה' במלאך הוא ישרף ויתבטל, רק לחלק האלוקי אשר הוא נתגלה בנשמת ישראל, יש בכוחו לבוא לעולם כמו שהוא¹ ללא כל שינוי, להכנס להסתתר בגוף גשמי ולמלא שליחותה ולא יתבטל הגוף ויחד עם זה לא תפרד הנשמה, ויכול הביא לתכלית רצון השי"ת שיהיה נתגלה על ידי נבראו.

וזהו מה שאנו מברכים 'רופא כל בשר ומפליא לעשות' וכפירוש השו"ע (או"ח סימן ו') שהפלא הוא איך שה' מחבר גשמי ורוחני, כי הרי הגוף הוא שיא הגשם והחומר, ורק בכח עליון ונפלא הוא יכול להיות מתאגד עם שיא הרוחניות חלק אלוך ממעל.

רצון ה' הוא לגלות מלכותו בעולם הזה, עולם העשיה הגשמי שזה חידוש, כי מה שבעליונים כבודו גלוי ומפורסם אינו 'יחוס' כי הרי הם רוחניים ונעלים,

עד שנברא העולם הזה וכו' האדם

וזה לשון רבינו באגרת התשובה פרק ד':

כמו שיש הפרש והבדל גדול באדם התחתון על דרך משל בין ההבל שיוצא מפיו כדיבורו להבל היוצא ע"י נפיהה. שביוצא כדיבורו מלוכש בו כח וחיות מעט מזעיר והוא בחינת היצוניות מנפש החיה שבקרבו. אבל ביוצא בכח הנופח דמתוכו נפח מלוכש בו כח וחיות פנימי' מבחי' הנפש החיה וכו' נשמת האדם שהיא מבחינת פנימיות החיות היא חלק שם הוי' ב"ה. כי שם הוי' מורה על פנימיות החיות שהיא למעלה מעלה מבחי' האותיות.

גילוי השי"ת בכל בריאת העולם, הוא כדוגמת 'דיבור' כמו שכתוב (תהילים ל"ד) 'בדבר ה' שמים נעשו' כמו רוח פה שהיא מתוכו של המדבר, וכותב האדמו"ר הזקן [בשם הזוהר'] כי גילוי ה' ב'נשמת ישראל' הוא גילוי יותר פנימי כמו אדם נופח רוח מפנימיותו, והיא חיות נפש הישראל שלעולם לא נפרד ממנו.

1 אמנם לא נמצא בזה"ק שבידינו ומצאנו במקובלים אבל נמצא מאמר זה בספרי הקדמונים ובשם חז"ל כספר עמק המלך ויפה באפיו נשמת חיים ואמרו¹ כל הנופח מעצמותו הוא נופח וראה שפע טל בהקדמה ויפה כו' ידוע כל הנופח מעצמותו הוא נופח ובס' יושר לבב הנשמה חלק אלוקה ממלעלה היא ממש כידוע ויפה באפיו נשמת חיים ואמרו המקובלים ע"ז כי כל הנופח מעצמותו הוא נופח.

2 ואיהו מייחד להון שכולם בטלים אליו ית' אבל לגבי מהותו ועצמותו קודם שנבראו לא שייך לשון אחד כלל שאינו בגדר עלמין כלל וכמבואר בספר יצירה לפני אחד מה אתה סופר שמהותו ועצמותו נעלה מעלה רבבות עד אין קץ מבחי' סיפור וזה הוא בחי' הוי' ראשונה ה' אלקינו דייקא שאפילו המלאכים אינם משיגים ואומרים קדוש ושואלים איה מקום כבודו זולת נשמות ישראל שנמשכו משם כמו שמבואר לעיל בלי הסתר והעלם כלל חלק הוי' כמארז"ל מי גילה רו זה לבני שהוא בחינת סוד העליון ישת חושך סתרו שנעלם אפילו מעיני המלאכים והנה שמע פי לשון הבנה כשיתבונן המשכיל ויתקע מחשבתו בחזק איך שהניח עליונים ותחתונים להיות הוי' אלקינו ממש והנשמה ידה מקום גבוה כ"כ חלק אלוה למקום נמוך מאד להתלבש תוך נפש החיונית אשר לזה יאות שתכלה אליו נפשו ורוחו אזי יגיע לבחינת ואהבת את ה' אלקיך שהוא פועל עומד.

שנעשה עפר מן האדמה³ וכו' ניתנה נשמה עליונה זו שהיא ה'חלק אלוק' וזה החידוש ופלא העצום שהרי האדם חי מנפש בהמית, ודייקא בתוכו תתגלה אלוקותו, ומדובר כאן גם באדם מגושם, [והוא הרבה יותר פלא מאשר נראה 'בהמה' ברפת שמדברת], הרי זה דבר בלתי נתפס בשכל שעצמותו יתברך תתגלה בתוך הנפש הבהמית.

[דוגמא גשמית לכך אמנם רחוקה מאד, אך יכולה לקרב הדבר אל שכלנו, מניבור ואיש מלחמה שיבוא אליו ילד קטן לערוך עמו קרב, הרי זה לשחוק יחשב בעיניו להיות גיבור על חלש, וכלל לא הראה כזה גבורתו האמיתית, רק כאשר הוא ינצח גיבור שכוחו רב אזי תתגלה גדולתו וגבורתו].

סיכום: חיות היהודי היא מפנימיות רצון ה' וזהו יופא באפיו נשמת היים שהחיות מגיעה מעומק הנשימה.

חייב אדם לראות את עצמו כאילו הוא יצא ממצרים

כאשר אברהם אבינו קבל ההבטחה

על ירושת הארץ, הוא שאל כמה אדע כי אירשנה, ופנימיות הדבר היא, שבזה שניתן לו הארץ לנחלה זה מורה שהיא לו לנחלת עולמים והיא ירושה לכל הדורות אחריו⁴, ולא משנה איך הם נראים הרי הם 'יורשים' וזה מלמד על קשר של אמת ונצחיות⁵ ועל זה שאל אברהם אבינו 'כמה אדע' איך יתכן כדבר הזה שגילוי ה' הוא על ידי הדברים הנמוכים ביותר,

על כך אמר השי"ת לאברהם אבינו ידוע תדע כי גר יהיה זרעך וגו' ושם יפלו הם עצמם לתכלית השפלות ומשם אוציאם, השי"ת בא לגלות את גדולתו ומציאתו דייקא בקליפה הקשה ביותר והיא טומאת מצרים 'ארץ קשה' כיתרא דמסאבותא⁶ ערוות הארץ, ובה פרעה 'מלך קשה' העבודה זרה הגדול ביותר, שאמר⁷: 'לי אורי ואני עשיתיני כל זה עשה השי"ת כי זהו רצונו שיכירוהו גם שם, לכן נתן לפרעה שיחשוב לעצמו ויטעה את עמו, ודיקא על ידו יתעלה ויתגלה, וזה נרמז בשם 'פרעה' מלשון פריעה וגילוי⁸ וכנאמר בשירת היים כי גאה גאה גאותו על כל גאים⁹.

וזה הגילוי נהיה דוקא על ידי

3 וראה בחובות הלבבות שער הכניעה (פרק ה') שמארץ איך במציאות 'חומר' הרי האדם הוא השפל ביותר מכל הנבראים.
4 שניהם נקראים נחלת ה' וראה בדברי חז"ל (מדרש תנחומא פרשת ראה) אמר הקב"ה 'בואו ישראל שבאו לחלקי וינחלו את הארץ שבאה לחלקי'.
5 ויש לומר עוד בענין כי ההבטחה של ארץ ישראל היא תכלית גילוי כבוד ה' בעולם בארץ אדמה נחותה, חלק הדומם שבעולם, ושם יהיה בית הבחירה ויקיימו מצוות התלויות בארץ להעלות את הארץ על ידי הצומח והחי וגדלים מהארץ, וכן האדם חי ממזון הארץ, ודוק ארץ כנען שהיא מקום השפל ביותר כמאמר הכתוב כמעשה ארץ כנען וכו'.
6 ראה תניא אגרת הקודש כ"ה.
7 יחזקאל כ"ט ג'
8 כמו כי 'פרעה' אהרון
9 ראה רש"י ובמדרש רבה (שמות כ"ג) הכל מתגאין זה על זה חשך מתגאה על התהום שהוא למעלה הימנו והרוח מתגאה על המים שהוא למעלה הימנו והאש מתגאה על הרוח שהוא למעלה הימנו והשמים מתגאים על האש שהם למעלה ממנו והקדוש ברוך הוא מתגאה על הכל היו כי גאה גאה אמר רבי אבין ארבעה מיני גאים נבראו בעולם וכו' כד למה כד י שלא יתגאו בעולם וידעו שיש מלכות שמים עליהם ועל זה נאמר (קהלת ז, ז) כי גבוה מעל גבוה שומר וגבוהים עליהם היו כי גאה גאה:

שנשתעבדו שם עם ישראל, ושקעו גם הם בקליפת מצרים, ובסוף כאשר כבר היו בשיא הקליפה אז הם יצאו וזה הוא גילוי עצמותו יתברך בפועל, שהרי נשמת ישראל שהיא חלק אלוק היא עצמה יצאה ממצרים.

אלו כל אומה מאומות העולם היו בשעבוד מצרים והוציאם ה' באותות ומופתים, זה אכן יגלה שיש בורא עולם השולט בכל הכוחות, אך לא יתגלה הוא בעצמו כי מהותו ועצמותו בעולם הוא רק בנשמת ישראל והרי תכלית הבריאה היא שהוא יתגלה.

השי"ת אמר לפרעה שלח עמי ויעבדוני, ה'גילוי שלי נמצא אצלך, תן לו להתגלות, והוא מסרב ומקשה ליבו עוד ועוד, כאומר בחוצפתו 'איני חפץ שתתגלה מציאות ה' על ידי, ולא מוכרח שלא האמין בה' שברא העולם, אך לקבל שמציאות ה' היא בכל הבריאה ואפילו בקליפות הגדולות כזה לא האמין, לא חפץ לקבל את מה שהיו בני ישראל חוזרים ושונים כל העת¹⁰ 'אנו בני ה' אנו נשמת ישראל ויש לנו בירושה חלק אלוק ממועלי ובמהרה יתגלה לכל שהוא חזק גם מהקליפה הקשה ביותר.

וזו היתה סיבת ירידת בני ישראל

למצרים כדי לגלות את ה' דוקא במקום הכי נסתר והכי כופר וכן היה שלמרות כל התשע מכות עמד בסירובו¹¹ הרי בסופו של דבר הוכרח להודות גם הוא על האמת, והיה זה במכוון על ידי מכת בכורות כי מצרים היא הקליפה הראשונה בכור¹² דקליפה שהיא המנגדת ל'בני בכורי ישראל' ראשית המחשבה של כביכול, והביא ה' שגם מלאך רע – פרעה בעל כרחו יענה ויודה בכך שאנו עם ה', ויסכים עם האמת הזו שמציאות היהודי הוא הוא גילוי עצמות ה' בעולם.

ועוצם מעלת נשמת ישראל מתגלית לנו בהלכה פסוקה בשו"ע¹³ (או"ח שכ"ח) שעבור הצלת נפשו של יהודי, יהיה מי שיהיה אפילו הוא בעל עברות, ואפילו 'ספק' יהודי, ואפילו ספק סכנה, מחללין גם את השבת, כי השי"ת אומר מוטב תדחה כל התורה, עבור שתשאר הנשמה בגוף, שהרי כזה גופא שיהודי חי, יש את החיות אלוקית שהיא גילוי ה' בעולם.

סיכום: ענין יציאת בני ישראל מצרים הוא 'גילוי שכניה', דהיינו שנתגלה כבוד ה' השוכן בנו 'חלק אלוק' ובוה נודע כי מציאותו יתברך שורה גם במקומות הנמוכים ביותר.

10 וכידוע מח"ל שהיו יושבים בשבתות וקוראים מגילות מאבותיהם, כדאיתא במדרש (שמות רבה פרק ד' קע"ו) כמצרים אמר לו פרעה בשביל שאתם פנוים אתם אומרים נלכה נזבחה, ואל ישעו בדברי שקר, שהיו להם מגילות שהיו משתעשעין בהן משבת לשבת לומר שהקב"ה גואלנו, אמר פרעה אל נשענים ואל יהיו ישעו בדברי שקר אל יהיו משתעשעים, ע"כ.
11 ועבור תכלית זו הכביד ה' ליבו, וע"י כל מכה ומכה נתגלה עוד כבוד ה' בים ביבשה באויר בהמות חיות עופות, אור וחושך.
12 ראה בני יששכר מאמרי ניסן ד' דרוש ז' ובכמה מקומות.
13 ראה בכל זה בנושאי כלים על השו"ע ובביאור הלכה.